

У ході самих експедицій маршрути мають пролягати мальовничими місцями: крізь паркові зони, уздовж штучних лісонасаджень, берегами водойм, луками, у степовій зоні – в балках, біля заплав річок, каньйоноподібних ущелин; в приморській місцевості – вздовж берега моря з різним ландшафтом, навколо лиманів. Обираючи маршрут, варто віддавати перевагу безпечним місцям, які відповідають санітарним вимогам.

Нами розроблені маршрути, протяжність яких не перевищувала 2 км, при цьому кожні 15-20 хв. пішого переходу робилася зупинка для перепочинку. Маршрут був складений так, що відстань між екологічними об'єктами за часом співпадала з паузами для відпочинку, коли діти проводили спостереження, обстеження, замірювання, замальовування, збирали природний матеріал тощо.

Результати проведеної роботи оформлювалися в альбоми, виставки малюнків або виробів, у колекції, інсталяції тощо. Після завершення експедиції кожна сім'я отримувала домашнє завдання: намалювати маршрут експедиції, зобразивши найяскравіші місця, які вдалося побачити; підготувати малюнки, аплікації, витвори для групової виставки «Як ми ходили в експедицію»; підготувати фотовиставку або відеозаписи, відзняті під час експедиції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Скребець В., Шлімакова І. Екологічна екологія : підруч. Київ: Слово, 2014. 456 с.

Маргарита ВОЙНІКОВА,

студентка 1 курсу ОС магістр

Факультету дошкільної, соціальної та спеціальної освіти

Наук. керівник: **Лариса ЗАЙЦЕВА,**

док-р пед. н., професор (БДПУ)

ВИЯВЛЕННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTI УЯВЛЕНЬ ПРО ПРЕДМЕТНЕ ДОВКІЛЛЯ У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Формування цілісного наукового світогляду постає центральною метою сучасного освітнього процесу. Відповідна підготовча робота в цьому напрямі розпочинається в дошкільному віці. Наукові дослідження (Алли Богуш, Наталії Гавриш, Віри Кузьменко, та інших) свідчать, що в дітей важливо формувати знання про різноманітні предмети та явища, загальнозживані способи мисленнєвої діяльності [1; 3]. Учені наголошують на необхідності засвоєння вихованцями не окремих предметних знань, а вміння їх об'єднувати на основі розумових дій [2]. У практиці дошкільної освіти робляться спроби будувати навчальний процес з урахуванням сучасних вимог. Однак вихователі відчувають значні труднощі, а вихованці мають фрагментарні знання. Розглянемо особливості засвоєння знань про предметне довкілля дітьми середнього дошкільного віку. Метою констатувального етапу експерименту було виявити, чи існують в індивідуальному життєвому досвіді дитини наукові знання про предмети

довкілля, чи володіють вихованці умінням використовувати їх для розв'язання практичних задач.

Констатувальний етап експерименту передбачав виявити, чи існують в індивідуальному життєвому досвіді дитини наукові знання про предмети довкілля, чи володіють вихованці умінням використовувати їх для розв'язання практичних ситуацій. Для аналізу результатів було визначено відповідні критерії й показники, а також розроблена методика їх вивчення. Рівень сформованості уявлень про предметне довкілля в дітей середнього дошкільного віку виявили за такими критеріями: мотиваційний, змістовий, практичний.

Для вивчення першого показника змістового критерію – способу пізнання – використовували завдання «Запит інформації» та спостереження. У завданні «Запит інформації» виявляли спосіб пізнання предмету (маніпуляції з предметом, хаотичне обстеження, цілеспрямоване обстеження). Використовували компас. Перед дитиною ставили предмет, 30сек. давали можливість взаємодіяти з ним. Потім вихователь пропонував вихованцю шляхом розпитування виявити самостійно, що це за предмет. «Що ти хочеш дізнатися про цей предмет?».

Для вивчення другого показника змістового критерію – уміння виділяти істотні ознаки в предметі – використали бесіди. За допомогою запитань виявили знання дітей про конструктивну ознаку та призначення; з'ясували розуміння залежності конструкції від її призначення.

Для вивчення показників практичного критерію використовували практичні ситуації, метою яких було виявити уміння дітей розв'язувати завдання на основі знань про конструкцію і призначення предметів.

Згідно отриманих даних виділили три рівня сформованості знань про предметне довкілля: низький, середній, високий.

До низького рівня віднесли дітей, у яких відсутній інтерес до предметного довкілля, вони не ставили запитань з метою пізнання предметів, виділити істотні ознаки не могли. Практичні ситуації ці діти не розв'язували. До цього рівня віднесли – 40% дітей.

До середнього рівня віднесли дітей, які мають ситуативний інтерес до предметного довкілля, для виявлення інформації про предмет ставлять прямі запитання, виділяють істотну ознаку призначення, практичні ситуації самостійно розв'язують шляхом спроб та помилок, потрібна постійна допомога педагога. До цього рівня віднесли – 60% дітей.

До високого рівня віднесли дітей, які мають стійкий інтерес до предметного довкілля, можуть поставити серію логічних запитань для пізнання ознак предмета, виділяють і конструктивну, і ознаку призначення в предметі, самостійно розв'язують практичні ситуації на основі знань про предмети. Дітей з таким рівнем знань і практичних умінь не виявлено.

Аналіз даних констатувального етапу експерименту засвідчив недостатній рівень знань та практичних умінь дітей середнього дошкільного віку в сфері предметного довкілля.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А., Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2007. 408 с.
2. Зайцева Л.І. Формування у старших дошкільників науковопрактичного досвіду в сфері природно-предметного довкілля (теоретико-методичний аспект): Монографія. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2012. 382 с.
3. Кузьменко В. Психолого-педагогічні аспекти формування у дітей наукової картини світу. *Молодь і ринок*. 2010. № 9. С. 21–25.

Олена ДМИТРЮК,

студентка 3 курсу

факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Науковий керівник: **Тетяна ЄСЬКОВА**

к.п.н., доцент (БДПУ)

ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ САМООБСЛУГОВУВАННЯ

Дошкільний вік є етапом генезу базових якостей особистості, серед яких одне з провідних місць посідає самостійність. У Базовому компоненті дошкільної освіти, як основному нормативному документі, поняття «самостійність» визначається як особистісне утворення, що визначає здатність дошкільника діяти незалежно від керівництва й допомоги дорослого, звертатись до неї у випадку об'єктивної необхідності, ефективно використовувати її в подальшій діяльності, виявляти ініціативу, приймати власні рішення, бути здатним до самоорганізації[1].

Проблема самостійності особистості завжди була актуальною. Вона традиційно вивчалася у зв'язку з проблемою свободи, відповідальності й волі (І. Кант, Б. Ананьєв, Л. Виготський, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн та ін). У сучасних дослідженнях самостійність трактується, як інтегрована якість, що поєднує в собі інтелектуальну, морально-вольову й емоційну сторони особистості (Т. Бабаєва, Т. Бистрова, П. Виноградов, О. Кононко та ін.)[2]. Це свідчить про визнання самостійності як особистісного утворення, що забезпечує певний характер і рівень поведінки й діяльності людини. У вихованні самостійності дітей дошкільного віку істотну роль відіграють знання і навички та умови, що спонукають до їх використання. Самостійність є динамічною характеристикою особистості, яка постійно розвивається. Як зазначають науковці, до кінця старшого дошкільного віку в умовах оптимального виховання й навчання діти можуть досягти самостійності у різних видах діяльності: у грі (Л. Артемова, Н. Михайленко), у продуктивних видах діяльності (Н. Ветлугіна, Г. Григор'єва, О. Дронова та ін.), у самообслуговуванні (Р. Буре, М. Крулехт, Д. Сергєєва)[3].

Мета дослідження: визначити рівні сформованості самостійності у дітей молодшого дошкільного віку в процесі самообслуговування та довести ефективність педагогічних умов, необхідних для її формування.